

Posudek bakalářské práce (z pohledu vedoucího práce)

téma: **Cesta Ukrajinců za lepším životem**

autorka: **Nad'a Fedorčuk**

Jak z názvu práce vyplývá, autorka se ve své práci věnuje oblasti migrace Ukrajinců, konkrétně do České republiky. Téma si studentka vybrala též díky tomu, že sama se na Ukrajině narodila a do ČR přišla ve svém útlém dětství. Část rodiny má na Ukrajině, kam jezdí na návštěvy, studentka také hovoří nejen česky, ale též ukrajinsky. Téma migrace ji osobně zajímá a ve své práci si klade otázku, jak se na migraci dívají jednak migrující (jakou s ní mají zkušenost, zda svého rozhodnutí migrovat do cizí země nelitují), a dále zjišťovala, jak je migrace vnímána těmi Ukrajinci, kteří svou zemi neopouští. Na tento jev se tedy snaží dívat ze dvou perspektiv. Práce je postavena na vlastním terénním výzkumu a na rozhovorech: ke svému výzkumu přizvala celkem 12 informantů: šest na Ukrajině a šest v ČR, mezi informanty převažují ženy, jichž bylo osm, mužů pouze čtyři. Se všemi informanty vedla polostrukturované rozhovory, jejich výpovědi následně zpracovávala, k analýze využila metodu kódování. Kromě rozhovorů je práce postavena i na pozorování na ukrajinské vesnici, kam osobně jezdí za příbuznými, a konečně práce stojí i na vlastní zkušenosti studentky, která se díky výzkumu dozvídá více o tom, jak migraci prožívali ti, kteří se pro ni samostatně rozhodli – co pro ně bylo nejtěžší, jak migraci nyní hodnotí, jak vidí vývoj Ukrajiny v současnosti apod.

Studentka prokázala, že je schopná naplánovat vlastní práci a dodržet svůj harmonogram, práci měla připravenou k odevzdání včas, resp. s rezervou. Dále že je schopna realizovat samostatný výzkum, který probíhal jak v ČR, tak na Ukrajině, je schopna nastudovat k tématu potřebnou literaturu, na kterou průběžně odkazuje (práce se zdroji je na požadované úrovni), a je schopna sepsat text s formulováním cílů práce, průběhu výzkumu i se závěry: k čemu ve své práci dospěla. Co se týče formální stránky, práci je možné považovat za zdařilou, logicky členěnou, mluvnické chyby se v práci téměř nevyskytují, a pokud ano, je možné je chápat jako výjimečné překlipy.

Na této práci chci ocenit pečlivě popsanou metodologii – je vidět snaha o maximální transparentnost a současně snaha anonymizací ochránit vlastní informanty – a dále oceňuji velké množství shromážděných dat, jež pomohly zvýšit vysokou obsažnost celé práce. Co se

studentce zdařilo, je zakomponování vlastních fotografií (jsou umístěny v příloze, ale autorka na ně v průběhu práce vhodně odkazuje), citací z rozhovorů, citací z terénního deníku, citace ze studií, které byly k tématu publikovány. Zjištěná data třídí dle oblastí, jichž se týkají: ekonomický vývoj Ukrajiny (a jak se odráží v oblastech jako mzdy, pracovní příležitosti, školství, korupce, zdravotnictví), náboženství a kulturní zvyklosti, politická situace – tyto oblasti nahlíží jako na jednotlivé aspekty migrace, neodklání se od hlavního tématu a pokud ano, sděluje, že je to již mimo rámec zkoumané oblasti a stálo by za samostatný výzkum (např. Jehovisté x pravoslavní, názor informantů na UPA a Stepana Banderu).

Jako interpretačního rámce pro sledovaný jev migrace z Ukrajiny do ČR využívá studentka celkem pět teorií migrace. V kapitole 3 tyto teorie krátce představuje a současně též jmenuje výpovědi, které s konkrétní teorií korespondují. Pak též v závěru práce připomíná, jak právě tyto teorie jí pomohly pochopit jev migrace a jmenuje konkrétní výpovědi, u nichž si platnost těchto teorií uvědomila. Díky tomu teoretické ukotvení práci nechybí, ovšem současně je třeba podotknout, že by práci prospělo jít více do hloubky a používat tyto nástroje v průběhu celé práce – nejen v kapitole 3 a v závěru.

Také je třeba upozornit na občasnou formulační neobratnost, místy až hovorový styl, který kontrastuje s vědeckějšími pasážemi. Ve svých popisech terénu využívá expresivnější výrazy, např.: "Špatnou ekonomickou situaci jsem vnímala na Ukrajině na vlastní kůži, nevěřila jsem svým očím, v jakých mnohdy žalostných podmínkách někteří lidé na Ukrajině žijí" (s. 30). Obdobných pasáží, kdy vlastním vyjádřením studentka vybočuje z vědeckějšího jazyka, je v práci poměrně dost.

Míst, které by stály za pozornost a bylo by dobré je ještě prohloubit a vylepšit, je více. V kapitole 6.3 autorka zmiňuje politické zvraty, které ovlivnily současnou situaci: Euromajdan, anexi Krymu, válku na východě Ukrajiny. Píše: "Na toto téma jsem se ptala zpětně i některých informantů, avšak mi bylo řečeno, že většina z nich už žila v ČR a o situaci na Ukrajině se příliš nezajímali" (s. 45). Z jejího vyjádření vyplývá, že se na téma ptala pouze Ukrajinců žijících v ČR, ale nezmiňuje, zda se o téma zajímala i na Ukrajině a zda na Ukrajině žijící informanti byli ochotni svůj pohled na politické dění v posledních letech sdělovat, či zda se tématu záměrně nevyhýbali. Opakovaně zmiňuje jeden ze svých zážitků z Ukrajiny z roku 2014 - jak chodili mladí muži od domu k domu a prosili o peníze na vybavení do války (s. 30 a 46) - při druhém výskytu by měla odkázat na dříve již zmíněnou epizodu, zdá se však, že si není vědoma toho, že popis této příhody již opakuje. Z tohoto roku zmiňuje také sestřelení civilního letadla Malaysia Airlines – dle autorky česká média tehdy údajně

spekulovala o tom, že za tímto činem stáli Ukrajinci – na žádný dobový deník však neodkazuje, odkazuje pouze na knihu P. Žantovského z r. 2016. Jak si vzpomínám, již krátce po sestřelení byla mainstreamovými médii obviňována strana tzv. separatistů, protože letoun byl sestřelen ruskou protiraketovou střelou BUK. Protože se v poslední době tato událost do médií vrací (probíhá soudní proces, neb za sestřelení byly obviněny 4 konkrétní osoby), zajímalo by mne, zda se autorka práce o téma dále zajímá a tuto kauzu sleduje a pokud ano, pak odkud informace primárně získává. To je prakticky jediná otázka, kterou navrhuji studentce během rozpravy položit.

Na závěr bych vyzdvihla velké množství prostudované literatury – která ovšem poukazuje na jediný jazyk, v němž studentka ke své práci četla, a sice na češtinu. Bylo by zajímavé porovnat výzkumy českých autorů se studiemi, které jsou publikovány na Ukrajině či jinde v zahraničí. To je tedy podnět pro případnou navazující práci.

Vzhledem k výše uvedeným charakteristikám práci Nadi Fedorčuk **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ohodnotit stupněm **C**.

Mgr. Lada Viková

Pardubice 12. 6. 2020